

La Generació de la Renaixença

Engendrada en la plenitud de la gran onada biològica catalana de mitjan segle XIX, aquesta generació, que arribà a la vida pública entre 1868 i 1876 —i per tant, coincideix amb la generació castellana del 68 o de la Restauració— realitzà els somnis dels precursors. Ja no ens acarem ara amb unes figures isolades, per bé que seguides d'uns entusiastes anònims, sinó d'una legió compacte, vital, que cobreix el camp de totes les activitats espirituals, culturals i científiques del país, sense parlar dels polítics i dels industrials i economistes que n'eixiren. De 1839 a 1849, any més any menys, surt de la terra un eix de personalitats de primera fila, que centre la figura de Mossén Jacint Verdaguer, nat en 1845 i coronat màxim poeta de Catalunya en els Jocs Florals de 1877. Sis anys més gran que ell, Serafí Pitarra (1839), desvetllador amb Vidal y Valenciano del teatre popular català es converteix en immediat precursor d'Angel Guimerà, nat el 1847, i que als 30 anys, o sigui a la mateixa data en què Verdaguer era celebrat pel seu magnífic triomf de *L'Atlàntida*, es feia aclamar per *L'Any Mil* i inicia va poc després la seva cursa com a gran dramaturg de Catalunya. De la mateixa tongada són: Emili Vilanova (1840), Josep Pin i Soler (1842) i Narcís Oller (1846), en les obres dels quals la prosa catalana es mostrà reductible a les exigències del quadre de costums i de la novel·la moderna; els poetes de l'època d'or dels Jocs Florals: l'empordanés Anicet Pagés de Puig (1843; el vigatà Mossén Jaume Cullerà (1846), entre molts d'altres. I també pertanyen a la mateixa generació els grans erudits de la Renaixença: Josep Coroleu (1839) i Josep Pella i Forgas (1852), distingits en la història; Joaquim Botet i Sisó (1852), en la numismàtica; Balari i Jubany (1844), en la filologia. Aquest quadre restaria incomplet si no ens referíem a les fermes personalitats del bisbe Torres i Bages (1846), de l'advocat i periodista Valentí Almirall (1844) i del metge Bartomeu Robert (1842).

El panorama d'aquesta generació és realment encisador, i encara més si l'es guarden des d'una respectable distància. La seva vàlua es mesura comparant-la amb la generació coetànea castellana, perduda en el prosaïc positivisme de la Restauració, després de la fallida de la Revolució de Setembre i l'ensolsiada del carlisme li trencàren les ales de la fe i l'esperança.

A Catalunya, l'empenta idealista i renovadora del 68 fou salvada i continuada per aquell tremolor d'infantament característic dels homes de la Renaixença. La fe de la Catalunya restaurada evità l'enervament dels esperits i el tanmenfumisme característic de la Restauració a Castella. Federals i carlins, conservadors i liberals, es marfogueren en el mateix mot-

llo i contribuïren a donar a l'activitat espiritual una sensació d'unitat i de continuïtat. Certament, mancà en aquell període una crítica científica constructiva especialment, des d'el reduït universitari encara que no cal oblidar la gran tasca que hi realitzava Manuel Duran i Bas de la generació precedent. (Nat el 1823), hereu de les explicacions de Xavier Llorens i Barba i capdavanter de l'escola històrica de Dret-català. I també hi sobrà la perduració del romanticisme, que donà a les manifestacions d'aquella època un aire moltes vegades discordat, sentimentalista i xaró.

La generació de la Renaixença porta aquest nom del periòdic «La Renaixença» revista des de 1871 i diari des de 1881 Realment, aquest paper, redactat per Guimerà i Aldavert, recollí bona part dels anhels i de les aspiracions dels homes del seu temps. Però des de 1868 aquesta generació havia donat importants i gairebé decisius signes de vida, com és ara la fundació de «La Jove Catalunya» que es reuní en la sala Mozart des de 1869 amb la finalitat de conrear les lletres catalanes. En aquestes associació, que ha estat qualificada de fomentar una «pàtria de baladas», s'hi aplegaren homes com Francesc Palahi i Briz, l'activitat catalanista del qual s'havia ja remarcat en la fundació del «Calendari Català». Francesc Matheu, Aulèstia, que temps a venir hauria d'escriure la primera història de Catalunya en català, Isidre Roventós, Roca i Roca, Ramon i Vidales etc. L'home de «La Jove Catalunya» fou Guimerà, que en aquella tertúlia fou consagrat poeta i dramaturg per excel·lència. I amb «La Jove Catalunya» s'entroncaren ben aviat l'excursionisme que en 1876 assisteix a la naixença de la *Societat X* de Cèsar A. Torres, i immediatament, de «L'Associació catalanista d'excursions científiques», arrel del Centre Excursionista de Catalunya; —l'acadèmia de Bones Lletres— que entre 1876 i 1879 accepta entre els seus membres Aulèstia Pella, Balari i Coroleu, i la política. Efectivament, en 1879 Valentí Almirall crea el «Diari Català», des del qual dirigirà i estimularà una quantitat considerable de grups i vocacions.

D'aquesta manera s'integren les distintes tendències professionals que s'havien remarcat en la nova generació. Mentrestant, la vida continuava a Catalunya, i en les seves entranyes es generaven els modernistes i els grans homes de 1901.

J. Vicens i Vives

Editorial Teide. Vol XI de Biografies Catalanes. (Industrials i Polítics del segle XIX) 1.958.

Fragmento reproducido con especial permiso del autor.